

II. 2. 03. Anàlisi de dos editorials mostra sobre el tema: Regularització.

Diari: Avui

Data: 21.08.2001

Allau immigratòria

Només des de la ingenuïtat absoluta es pot demanar una política immigratòria consistent a no fer-ne. O exigir papers per a tothom, malgrat l'humanitarisme des d'on sembla llançada aquesta consigna. ¿Tothom vol dir tothom que ho demani o tothom que pugui trobar una feina digna, amb unes condicions de vida igualment dignes, i amb possibilitats reals d'integració en la societat que els acull, com pretenen tots els immigrants? Quants centenars de milers de persones poden tenir aquestes necessitats garantides ara mateix a Catalunya? Reconèixer aquesta limitació obvia —les mateixes limitacions que té qualsevol país, desenvolupat o no— xoca massa sovint contra una bona fe —o contra una demagògia— allunyats de la realitat. I és una constatació que no té res a veure amb l'exigència d'un tracte adequat a totes les persones que creuen una frontera sense els papers per fer-ho. Ni tampoc amb l'exigència d'anar avançant cap a unes noves bases on s'assenten unes relacions internacionals menys mercantilistes i més justes.

Durant el cap de setmana passat, les condicions meteorològiques a l'estret de Gibraltar en ple mes d'agost han possibilitat que unes vuit-centes persones intentessin entrar a Europa sense papers. Vuit-centes, si més no, han estat les interceptades. A Tarifa les instal·lacions habilitades per acollir-les es van desbordar. Una arribada massiva que trenca els seus propis rècords contínuament. Les autoritats espanyoles només poden actuar amb una certa eficàcia amb les persones originàries del Marroc, gràcies a un acord amb aquest Estat que permet la repatriació ràpida. Pel que fa a les restants —i aquelles que superen aquest primer filtre— l'actuació de les administracions públiques es mou entre el desconcert i la improvisació. Però el fenomen no és nou.

Caldrà repetir-ho moltes vegades perquè, dissortadament, l'allau d'immigrants sense papers no deixarà de ser d'actualitat durant molt de temps: és necessària una autèntica política immigratòria que no es basi únicament en una llei restrictiva. Tot i que calguin les lleis. Però la qüestió s'ha d'abordar, igualment des dels ajuntaments. I és necessari que cada govern autònom amb capacitat —i amb voluntat de fer-ho—, com és el cas del català, tinguin les competències per prendre decisions en una qüestió que els afecta directament. Per decidir quotes i actuar-hi amb polítiques socials. I cal, també finalment que les instàncies apropiades de la Unió Europea dissenyin una política efectiva de col·laboració amb aquells Estats fronterers o origen de l'emigració més nombrosa. Col·laboració econòmica —sempre que sigui factible i sense l'extorsió de règims totalitaris i corruptes— i col·laboració policial contra les màfies que en treuen profit. Cal tot això perquè ni les institucions ni els ciutadans se sentin desbordats, atrapats en la contradicció a recórrer sempre a la repressió policial com a última mesura efectiva. O mirar-s'ho des de la impotència i la lògica indignació.

Anàlisi de l'editorial

Considerem que els ítems discutibles en aquest editorial són els següents:

1. Els raonaments per desautoritzar les posicions contràries a les polítiques immigratòries institucionals.
2. L'estratègia discursiva per justificar el control de la immigració.
3. Les tries lèxiques per descriure la immigració

1. Els raonaments per desautoritzar les posicions contràries a les polítiques immigratòries institucionals.

Segons l'editorial:

“Només des de la ingenuïtat absoluta es pot demanar una política immigratòria consistent a no fer-ne. O exigir papers per a tothom, malgrat l'humanitarisme des d'on sembla llançada aquesta consigna”.

El diari elideix el nom del grup o organització que defensa que no es faci una política immigratòria. Així, sense cap subjecte, no es pot confirmar si l'editorial reproduceix amb fidelitat el posicionament dels suposats abolicionistes de les polítiques immigratòries. Alhora també ens dona llicència, com a lectors, per pensar que es podria tractar només d'un pressupòsit o creença no verificable amb la realitat; és a dir, una especulació. Malgrat això, i a partir d'aquest primer raonament l'editorial estén el qualificatiu d'ingenu a la proposta de “papers per tothom”, coneguda pel conjunt de la societat.

Així, amb la presentació especulativa de les propostes sobre immigració a la primera proposició —no fer cap política immigratòria— contamina d'una lectura negativa la següent proposició, la que exigeix papers per a tothom. Exigir papers per tothom sembla igual de irracional que obrir totes les fronteres i en conseqüència també seria una proposta ingènua. Però, no només ingènues, sinó “absolutament”. Una idea pot ser ingènua o no, però no pas parcialment ingènua. “Absolutament” té la funció de maximitzar la ingenuïtat de les propostes.

A més a més, en denunciar l'editorial quines són les ‘propostes ingènues’ sobre immigració, prepara el camí discursiu per mostrar altres actuacions com a més realistes. Abans d'enumerar-les obertament, l'estratègia del text passa per desmantellar qualsevol resistència del lector.

2. L'estratègia discursiva per justificar el control de la immigració.

Com hem vist l'editorial primer desautoritza els opositors a les actuals polítiques reguladores sobre immigració. Un cop fet això llança un parell de preguntes retòriques on s'apel·la implícitament al sentit comú:

“¿Tothom vol dir tothom que ho demani o tothom que pugui trobar una feina digna, amb unes condicions de vida igualment dignes, i amb possibilitats reals d'integració en la societat que els acull, com pretenen tots els immigrants?”

Fins i tot els defensors de 'papers per tothom' estaran d'acord que la regularització dels immigrants es faci amb les garanties d'una vida digna, etc. La pregunta és retòrica i serveix a l'editorialista per emmotllar i ajustar el debat a la seva estratègia discursiva. Així, porta el lector al que presenta com un carreró sense sortida:

“Quants centenars de milers de persones poden tenir aquestes necessitats garantides ara mateix a Catalunya? Reconèixer aquesta limitació obvia —les mateixes limitacions que té qualsevol país, desenvolupat o no— xoca massa sovint contra una bona fe —o contra una demagògia— allunyats de la realitat”

La pregunta retòrica permet al diari marcar distàncies amb el seu raonament, una afirmació que, sense més dades que l'avalin o argumentes, és una exageració: arriben “centenars de milers” d'immigrants a Catalunya? D'altra banda, la regulació dels estrangers, com veiem, s'ha de cenyir a les possibilitats i limitacions (“obvies”) de Catalunya. La proposició adjudica a la immigració només inconvenients en destacar només la seva condició de consumidors de recursos (“necessitats”). No parla, però, de les aportacions positives que suposa la immigració en la dinamització econòmica del país. Un exemple prou representatiu de les aportacions socials i econòmiques dels immigrants ha estat la immigració dels 60s i 70s. D'altra banda, retinguem, de moment, la idea que els raonaments exposats fins ara per l'editorial s'acompanyen d'una veu solidària —garantir totes les necessitats als estrangers— que facilita la comprensió dels raonaments de l'editorial.

El següent argument del diari pretén justificar la no concessió de papers a tothom i polítiques migratòries restrictives, encara que no siguin l'única mesura a aplicar, per “l'allau” d'immigrants que arriben al nostre país.

4. *Les tries lèxiques per descriure la immigració.*

El mateix títol presenta el moviment d'immigrants com a preocupant o excessiu: allau immigratòria. Al text també s'insisteix en aquesta idea:

“Durant el cap de setmana passat, les condicions meteorològiques a l'estret de Gibraltar en ple mes d'agost han possibilitat que unes vuit-centes persones intentessin entrar a Europa sense papers. Vuit-centes, si més no, han estat les interceptades. A Tarifa les instal·lacions habilitades per acollir-les es van desbordar”.

Així, quan afirma que “vuit-centes, si més no, han estat les interceptades” l'editorial suggereix que podrien ser més i que tot i això alguns immigrants han entrat. Aquesta expressió o d'altres com “una arribada massiva que trenca els seus propis rècords contínuament” o “l'allau d'immigrants sense papers no deixarà de ser actualitat”; contribueixen a una lectura alarmant de l'arribada dels immigrants.

D'aquesta manera, amb la desautorització de les posicions contràries; una estratègia discursiva acompanyada d'una veu presentada en termes solidaris i, per últim, les tries lèxiques que maximitzen l'arribada d'immigrants; l'editorial està en situació d'oferir-nos les alternatives pragmàtiques recollides al darrer paràgraf.

“Caldrà repetir-ho moltes vegades perquè, dissortadament, l'allau d'immigrants sense papers no deixarà de ser d'actualitat durant molt de temps: és necessària una autèntica política immigratòria que no es basi únicament en una llei restrictiva. Tot i que calguin les lleis. Però la qüestió s'ha d'abordar, igualment des dels ajuntaments. I és necessari que cada govern autònom amb capacitat —i amb voluntat de fer-ho—, com és el cas del català, tinguin les competències per prendre decisions en una qüestió que els afecta directament. Per decidir quotes i actuar-hi amb polítiques socials. I cal, també finalment que les instàncies apropiades de la Unió Europea dissenyin una política efectiva de col·laboració amb aquells Estats fronterers o origen de l'emigració més nombrosa. Col·laboració econòmica —sempre que sigui factible i sense l'extorsió de règims totalitaris i corruptes— i col·laboració policial contra les màfies que en treuen profit”.

Tot i que afirmi que la política immigratòria no ha de basar-se “únicament en una llei restrictiva”, primer, ja ens ha situat des del començament en una situació on semblen fer més falta que mai, i a curt termini, polítiques migratòries restrictives. I després, el mateix editorial demana control i restricció sobre el número d'immigrants que arriben al nostre país: “Quotes” i una “[...] col·laboració amb aquells Estats fronterers o origen de l'emigració més nombrosa”. La veu solidària que semblava desprendre's dels seus raonaments inicials, apel·lant a la integració digna dels immigrants, s'apaga i es concentra en la demanda de controls a la immigració.

Finalment, i per perquè no quedi cap dubte sobre quines són les disposicions que considera correctes, l'editorial ens situa en un fals dilema:

“Cal tot això perquè ni les institucions ni els ciutadans se sentin desbordats, atrapats en la contradicció a recórrer sempre a la repressió policial com a última mesura efectiva. O mirar-s'ho des de la impotència i la lògica indignació”.

A la proposició l'editorial exculpa l'ús de certes mesures restrictives policials contra la immigració presentant-les com a “última mesura efectiva”. En contra d'allò que expressa el diari i encara que administració i ciutadans puguin sentir-se “desbordats” de sortides als conflictes poques vegades només n'hi ha dues.

Diari: *El Periódico*

Data: 15.05.02

Fronteres més tancades

El Govern espanyol negocia amb la UE ampliar la llista de països de l'Amèrica Llatina en què els ciutadans estaran obligats a tramitar un visat per entrar a Espanya, com una de les seves primeres mesures per endurir la política d'estrangeria. Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'entrada d'immigrants a la vegada que es garanteix una integració social i laboral sense crispacions als que ja viuen a Espanya. I si la societat espanyola pot absorbir nous contingents, per responsabilitat històrica haurien de tenir prioritat els llatinoamericans. Però és coherent que, quan es tanca l'Estret, no se sigui més complaent davant d'un flux migratori més nombrós i igualment irregular, el que desembarca a Barajas camuflat de turisme.

L'exigència de visat a Colòmbia ja va provocar protestes d'intel·lectuals, com avui recorda l'artista **Fernando Botero** en aquest diari. La inclusió de l'Argentina i l'Equador encara danyarà més la imatge d'Espanya en aquells països. Tot i que la lògica de la UE vagi en una altra direcció, Espanya hauria de fer que els treballadors dels futurs països membres, com Polònia, no acabin sent immigrants de primera enfront dels llatinoamericans fins i tot a la *mare pàtria*.

[Sense convertir tot ciutadà llatinoamericà en un sospitós, és inevitable regular la immigració]

Anàlisi de l'editorial

Els ítems que discutirem d'aquest editorial són els següents elements:

1. Les justificacions al control de l'entrada d'immigrants.
2. La demanda d'una discriminació positiva vers els immigrants llatinoamericans.
3. La preocupació per la imatge d'Espanya a Llatinoamèrica.
4. La feblesa i contradiccions argumentats en les solucions que aporta per millorar les condicions dels immigrants llatinoamericans.

1. Les justificacions al control de l'entrada d'immigrants.

L'editorial fa el següent raonament per justificar la necessitat d'un control a l'entrada d'immigrants:

“Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'entrada d'immigrants a la vegada que es garanteix una integració social i laboral sense crispacions als que ja viuen a Espanya”.

La redacció dificulta una interpretació precisa del raonament que intenta comunicar l'editorial. La locució “a la vegada” és substituïble per la conjunció *i*, d'aquesta manera es fa més entenedor el significat de la proposició: “...d'immigrants i garantir una integració...”.

Per poder discutir la primera part de la proposició extraurem les seves inferències principals:

Proposició	Implicació	Pressuposició
“Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'entrada d'immigrants”.	Cal controlar l'entrada d'immigrants.	La immigració sense control crea bosses de marginalitat.

L'editorial parteix de la creença que la immigració sense control crea bosses de marginalitat, cosa que el porta a reclamar la regulació de l'entrada dels immigrants. No obstant, el pressupòsit de l'editorial carrega sobre les espatlles de la immigració irregular la responsabilitat de la seva marginalitat. La marginalitat dels immigrants, però, és conseqüència, en part, de la dialèctica amb la societat d'acollida. Per tant, Les “bosses de marginalitat” són el resultat visible d'un procés d'exclusió social en el qual intervenen el fet de no tenir papers, no accedir a una feina digna, no gaudir de drets bàsics, no disposar de recursos econòmics, etc. Associar immigració i marginalitat sense explicar les causes que porten a l'exclusió social dels immigrants carrega de negativitat la immigració i reforça opinions i creences contràries a la immigració subjacents a la societat.

Malgrat tot l'exposat, el raonament de l'editorial no sembla tan il·lògic gràcies a la reivindicació de garantir la plena integració social i laboral dels ja residents.

2. La demanda d'una discriminació positiva vers els immigrants llatinoamericans.

El diari demana que els immigrants llatinoamericans tinguin prioritat per entrar al país:

“I si la societat espanyola pot absorbir nous contingents, per responsabilitat històrica haurien de tenir prioritat els llatinoamericans”.

L'editorial demana prioritat pels immigrants llatinoamericans i per justificar aquest raonament apel·la a la "responsabilitat històrica". Expressió ambigua que permet diverses lectures.

Una d'elles pot ser la del deute històric per l'ajut rebut de l'Argentina peronista després de la guerra civil espanyola. També es pot referir a l'acollida de la immigració espanyola i catalana a diversos països de Llatinoamèrica. O fins i tot, per les conseqüències històriques derivades del colonialisme espanyol al continent americà des de 1492. Malgrat tot, i sense més concreció, també es pot apel·lar a la "responsabilitat històrica" per reclamar aquesta prioritat pels immigrants filipins o magribins, com ciutadans d'ex colònies espanyoles. En definitiva, l'editorial fa una distinció entre immigrants preferents i immigrants de segona.

No obstant, l'editorial intenta suavitzar aquest argument al següent fragment, però sense gaire èxit, perquè afirma:

"Però és coherent que, quan es tanca l'Estret, no se sigui més complaent davant d'un flux migratori més nombrós i igualment irregular, el que desembarca a Barreges camuflat de turisme".

On demana un enduriment també dels controls als aeroports per "coherència" amb les polítiques a l'Estret. Per altra banda, no fa gala de la mateixa "coherència" en la direcció oposada reclamant el mateix tracte de favor, que reben els llatinoamericans, pels magribins de l'Estret. Per tant, la prioritat del diari és controlar les fronteres, l'entrada dels immigrants per sobre de qualsevol altre preferència.

5. La preocupació per la imatge d'Espanya a Llatinoamèrica

L'editorial pressuposa que la imatge d'Espanya ja està danyada a l'Argentina i l'Equador:

"La inclusió de l'Argentina i l'Equador encara danyarà més la imatge d'Espanya en aquells països".

Malgrat això, no explica en quin sentit ja està danyada i com la perjudicarà amb la petició de visats per aquests dos països. No es concreta si pot ser per un problema diplomàtic entre governs o bé per l'actuació a aquestes països de diverses empreses de capital espanyol.

6. *La feblesa i contradiccions argumentals en les solucions que aporta per millorar les condicions dels immigrants llatinoamericans.*

“Tot i que la lògica de la UE vagi en una altra direcció, Espanya hauria de fer que els treballadors dels futurs països membres, com Polònia, no acabin sent immigrants de primera enfront dels llatinoamericans fins i tot a la *mare pàtria*”.

Les polítiques immigratòries d'Espanya s'han d'ajustar a les directrius Europees des del moment que és membre de la UE i amb coherència amb lògica imposada amb els acords de Shenghen, d'abolició de les fronteres internes i reforçament de les exteriors. Dins d'aquesta lògica no veiem quines mesures pot adoptar el Govern sense qüestionar i anar en contra de la política migratòria de la UE.

D'altra banda, els immigrants polonesos seran ciutadans de ple dret de la Unió, per tant, sempre estaran en millors condicions que no pas els immigrants no comunitaris, tal i com ja passa avui. Però la seva preocupació per evitar la creació de classes entre els immigrants només la manifesta a favor dels llatinoamericans. En no reclamar-ho pel conjunt dels immigrants presenta als magribins, subsaharians, etc., com de segona.

